

Natur og Klimatilpasning
J.nr. 2020-5298
Ref. DAHMO/MSA
Den 29. marts 2020

Høringsnotat om forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer)

Miljø- og Fødevareministeriet sendte den 20. december 2019 forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer) i offentlig høring med frist for afgivelse af høringssvar den 31. januar 2020. Der er indkommet 13 eksterne høringssvar.

Generelle bemærkninger

Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Danmarks Jægerforbund bakker op om lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening fremfører, at de er særdeles positive over for forslaget, som de finder effektivt vil styrke beskyttelsen og ensarte administrationen af landets beskyttede natur.

Friluftsrådet bakker op om den foreslåede lovændring, da forslaget vil være med til at skabe en rigere og mere varieret natur, som igen kan understøtte et rigt og varieret friluftsliv for flere danskere.

Danmarks Jægerforbund bakker op om forslaget og mener, at forslaget vil forbedre levesteder og biodiversitet i det åbne land.

Landbrug & Fødevarer, Bæredygtigt Landbrug og Agri Nord mener, at lovforslaget ikke bør fremsættes i den form, det er sendt i høring.

Landbrug & Fødevarer finder, at det foreslåede forbud ikke bør gennemføres som skitseret i det udsendte lovforslag. Landbrug & Fødevarer mener, at det planlagte forbud vil betyde uacceptable økonomiske konsekvenser for landbrugserhvervet, og opfordrer til, at forslaget trækkes tilbage eller som minimum suppleres med erstatning for drifts- og værditabet til de berørte landmænd.

Bæredygtigt Landbrug mener, at lovforslaget er uacceptabelt og ekspropriativt. Bæredygtigt Landbrug mener at lovforslaget forbyder selve kernen i landbrug og de aktiviteter, der har medført, at arealerne er vokset ind i § 3-beskyttelsen. Bæredygtigt Landbrug finder derfor, at den foreslåede ordning strider mod selve formålet med § 3 og at lovforslaget bør trækkes tilbage.

Agri Nord anbefaler, at forslaget opgives på grund af mangler ved det.

Foruden høringssvar fra de ovennævnte organisationer m.v. er der indkommet høringssvar med bemærkninger til lovforslaget fra KL, Økologisk Landsforening, Dansk Skovforening, Herning

Kommune samt to private borgere. Derudover er der modtaget høringssvar fra Dansk Arbejdsgiverforening, der ikke har haft bemærkninger til lovforslaget.

I det følgende gøres der rede for konkrete bemærkninger i høringssvarene til lovforslaget. Med kursiv angives Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger til høringssvarene – herunder om høringssvarene har givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Bestemmelsen om forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning

Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at kalkning, tromling og afpudsning også bliver fremhævet som ulovlige aktiviteter.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningen giver anledning til, at det præciseres i lovforslaget, at forbuddet mod omlægning omfatter kalkning (jordforbedring) og tromling (jordbehandling). Det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at afpudsning ikke kan karakteriseres som jordbehandling, men derimod slåning, hvorfor afpudsning ikke falder ind under det foreslåede forbud. Det bemærkes, at afpudsning kan være i strid med § 3-beskyttelsen og dermed forudsætte en dispensation herfra.

KL påpeger, at høringsmaterialet ikke nævner tilskudsfodring. KL påpeger, at tilskudsfodring kan udgøre en væsentlig faktor i eutrofiering af naturarealer – det gælder både fodring af heste, kvæg, får m.m. på terrestriske naturtyper som enge, overdrev, heder mv., men også fodring af ænder i søer og moser. KL efterlyser, at der i forbindelse med lovbehandlingen og vejledningen tages stilling til dette, da det er vigtigt for den fremtidige administration.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver anledning til, at det præciseres i lovforslaget, at forbuddet mod gødskning ikke omfatter tilskudsfodring. Det bemærkes, at tilskudsfodring kan være i strid med § 3-beskyttelsen og dermed forudsætte en dispensation herfra.

Bæredygtigt Landbrug finder det uklart, om det fortsat vil være lovligt at anvende sprøjtemidler i 2 meter bræmmen langs vandløb, der typisk er arealer, hvor der vokser invasive arter.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Det foreslåede forbud i § 4, stk. 1, gælder for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, herunder efter omstændighederne bræmmer langs vandløb. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Miljøministeren kan ekspropriere råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet eller dispensere fra forbuddet

Bæredygtigt Landbrug anmoder om, at dispensationsbestemmelsen træder i kraft med det samme, så lodsejeren har mulighed for at søge dispensation, inden forbuddet træder i kraft.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Af lovforslaget fremgår, at forbuddet træder i kraft den 1. juli 2022 for at give berørte lodsejere mulighed for i et vist omfang at tilpasse deres arealdrift herefter. Den toårige overgangsperiode er indgået i Miljø- og Fødevareministeriets samlede vurdering, hvorefter forbuddet i almindelighed har karakter af erstatningsfri regulering. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at der først ved lovforslagets ikrafttrædelse efter overgangsperioden kan tages stilling til, om forbuddet i den konkrete sag har karakter af ekspropriation, og om der i givet fald eksproprieres råderet over ejendommen eller dispenseres fra forbuddet. På den baggrund giver bemærkningen som sådan ikke

anledning til ændringer i lovforslaget. Som angivet nedenfor i afsnittet om lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, vurderer Miljø- og Fødevareministeriet dog, at lovforslaget af hensyn til lodsejere med eksisterende tilsagn om økologisk arealtilskud bør tilføjes en overgangsordning, hvorefter forbuddet mod sprøjtning for § 3-beskyttede arealer omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud først vil finde anvendelse fra den 1. september 2022. Lovforslaget ændres i overensstemmelse hermed.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker dispensationsmuligheden fjernet eller administrativt præciseret til kun at omfatte enkelte undtagelsestilfælde, hvis en meget betydelig andel af ejendommen er berørt af forbuddet, og der tillige er tale om arealer med ringe naturtilstand.

Landbrug & Fødevarer påpeger, at muligheden for dispensation såvel som ekspropriation forudsætter, at landmanden kender sine muligheder. Landbrug & Fødevarer mener, at dette vil ramme de svageste, der ikke har ressourcerne til at nærlæse lovgivningen og udnytte deres rettigheder med henblik på at bevare disse eller til at betale en professionel rådgiver for assistance. Dette er efter Landbrug & Fødevarers vurdering et retssikkerhedsmæssigt problem. Landbrug & Fødevarer mener endvidere, at det ikke fremgår af lovgivningen, hvornår man kan komme i betragtning til dispensation eller ekspropriation, hvilket vil gøre det vanskeligt for berørte lodsejere at vurdere, om de vil have mulighed for at komme ind under disse bestemmelser. Landbrug & Fødevarer henstiller til, at dette beskrives nærmere, og at det i tilfælde, hvor muligheden kan komme på tale, afklares i samarbejde med den berørte lodsejer, hvilken model der er mest hensigtsmæssig i det konkrete tilfælde.

Endvidere mener Landbrug & Fødevarer, at der bør være adgang til at klage over miljøministerens afgørelser angående dispensation og ekspropriation.

Dansk Skovforening mener, at det er positivt og helt essentielt, at forslaget indeholder en mulighed for dispensation fra forbuddet, hvis forbuddet vurderes i det enkelte tilfælde at udgøre et ekspropriativt indgreb. Foreningen mener, at der bør være adgang til at klage over miljøministerens afgørelser angående dispensation og ekspropriation.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

I konkrete sager, hvor ekspropriation/dispensation kommer på tale, vil valget mellem ekspropriation og dispensation i et vist omfang bero på en politisk beslutning. Bemærkningerne giver ikke anledning til at fjerne eller ændre dispensationsadgangen, ligesom bemærkningerne ikke giver anledning til at indsætte en yderligere mulighed for at klage over miljøministerens afgørelser.

Kommunalbestyrelsens adgang til at dispensere fra forbuddet til anvendelse af bekæmpelsesmidler mod invasive, ikke-hjemmehørende arter m.v.

Dansk Skovforening finder det positivt og helt essentielt, at forslaget indeholder en mulighed for dispensation fra forbuddet mod brug af sprøjtemidler af hensyn til bekæmpelse af invasive arter.

Landbrug & Fødevarer finder det positivt og helt nødvendigt, at der åbnes op for, at kommunalbestyrelsen kan dispensere fra forbuddet mod brug af sprøjtemidler af hensyn til bekæmpelse af invasive arter m.v.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening så gerne, at artsudvalget var indkredset til de invasive, ikke-hjemmehørende arter på Miljøstyrelsens sortliste, at forekomsten var kortlagt og andre former for

bekæmpelse havde vist sig uanvendelige, og området i øvrigt ligger uden for boringsnære beskyttelsesområder.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Lovforslaget lægger op til, at kommunerne vurderer bekæmpelsesbehovet i relation til invasive, ikke-hjemmehørende arter. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug mener, at kommunernes sagsbehandlingstid, når der skal gives dispensation til bekæmpelse af invasive arter, vil medføre, at de invasive arter vil sprede sig yderligere i mellemtiden. Derudover mener Bæredygtigt Landbrug, at det med lovforslaget vil blive dyrere for lodsejerne at bekæmpe invasive arter, at de bør få erstatning for dette, samt at der vil være en øget omkostning til sagsbehandling i kommunerne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Sprøjtning mod invasive arter kan, som lovgivningen ser ud i dag, forudsætte en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Derfor vurderes de administrative meromkostninger for lodsejeren og kommunerne at være yderst begrænsede. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Herning Kommune påpeger, at det ikke er hensigtsmæssigt, at der ikke kan gives dispensation til indgreb i form af jordbehandling, såning og plantning, der tjener som naturpleje eller forbedring af naturtilstanden.

KL takker for bestemmelsen om muligheden for at dispensere fra reglerne i forbindelse med bekæmpelse af invasive arter. KL påpeger herudover, at det ikke er hensigtsmæssigt, at der ikke kan gives dispensation til indgreb i form af jordbehandling, såning og plantning, der tjener som naturpleje eller forbedring af naturtilstanden.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Forbuddet mod omlægning eller særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning omfatter alene tiltag, der er forbundet med en landbrugsmæssig arealdrift med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne. Det er præciseret i lovbemærkningerne, at forbuddet dermed ikke omfatter jordbehandling, jordforbedring, plantning eller såning i forbindelse med eksempelvis naturgenopretning. Bemærkningerne vurderes således allerede at være håndteret i lovforslaget og giver ikke anledning til ændringer.

Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Danmarks Naturfredningsforening mener, at de administrative lettelser formentlig godt kan kvantificeres, og med et groft skøn kan antages at udgøre helt op til 10 mio. kr.

Dansk Skovforening påpeger, at det ikke fremgår af vurderingen af de økonomiske konsekvenser for det offentlige, at der potentielt vil være flere lodsejere med kortlagte § 3-arealer, som i dag gødskes, sprøjtes eller omlægges, der vil bede om en egentlig afgørelse af, om arealet har en status, der betyder, at det er omfattet af beskyttelsen.

KL forudser et stort antal forespørgsler om § 3-status som følge af den varslede lovændring og forudser endvidere, at det kan betyde, at anden sagsbehandling må sættes i bero et stykke tid.

Landbrug & Fødevarer påpeger, at der, med henvisning til den generelle usikkerhed ved § 3-registreringen sammenholdt med de store økonomiske og driftsmæssige konsekvenser, må forventes markant flere forespørgsler om arealers § 3-status end normalt, med heraf følgende flere

administrative omkostninger for kommunerne. Landbrug & Fødevarer forventer endvidere, at landmændene vil prøve registreringerne gennem hele retssystemet med væsentlige omkostninger for både kommune og stat til følge. Landbrug & Fødevarer mener herudover, at lovforslaget vil medføre et betydeligt økonomisk tab for Naturstyrelsen som lodsejer, ligesom der vil være statslige omkostninger forbundet med opdateringer af vejledninger til loven og relateret/afledt lovgivning samt omkostninger forbundet med at sikre den fremtidige forvaltning af arealerne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet anerkender, at lovforslaget kan medføre flere forespørgsler om § 3-status til kommunerne. Bemærkningerne giver anledning til at præcisere dette i lovforslaget. Samlet set vurderes lovforslaget dog fortsat at medføre en administrativ besparelse for kommunerne. Det fremgår allerede af lovforslaget, at Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at lovforslaget kan medføre omkostninger for staten, i det omfang statslige § 3-beskyttede arealer berøres af forbuddet. Dette tab vurderes dog at være begrænset. Initiativer, der senere måtte blive iværksat og ikke følger direkte af lovforslaget (men som kan være afledt heraf), indgår ikke i lovforslagets økonomiske konsekvensberegninger. Samlet set giver bemærkningerne ikke anledning til yderligere ændringer i lovforslaget.

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Landbrug & Fødevarer mener, at forbuddet vil have store økonomiske konsekvenser for erhvervet, og at det på den baggrund er uacceptabelt, at forbuddet gennemføres som generel erstatningsfri regulering uden kompensation til de berørte landmænd.

Dansk Skovforening finder det kritisabelt, at det fremsatte forslag lægger op til en erstatningsfri regulering for de mange lodsejere, der vil blive berørt af forslaget.

Bæredygtigt Landbrug mener, at lovforslaget medfører ekspropriation og bør ledsages af erstatning.

Agri Nord mener, at erstatningsfri regulering generelt skal begrundes i vægtige samfundsinteresser og at det kan diskuteres, om lovforslaget kan begrundes i væsentlige naturbeskyttelsesmæssige interesser som fremført i lovforslaget, da naturindholdet på kulturområderne er begrænset, idet det er driftsarealer, og da der vil gå lang tid, før arealerne kan blive et plus for natur og biodiversitet.

En borger har bl.a. svært ved at se almenvellets interesse i at begrænse lodsejernes fri råde- og dispositionsret, når anvendelse af den enkelte landbrugsejendom i øvrigt sker i overensstemmelse med landbrugsloven. Borgeren fremhæver endvidere, at det aldrig har været formålet med § 3-beskyttelsen, at den skulle medføre rådighedsindskrænkninger for ejere og brugere af arealerne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til at ændre Miljø- og Fødevareministeriets samlede vurdering, hvorefter lovforslaget har karakter af generel, erstatningsfri regulering.

Landbrug & Fødevarer mener, at Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, hvorefter ca. 37.000 ha § 3-beskyttede arealer berøres af lovforslaget, er markant underestimeret, idet opgørelser fra SEGES viser, at op mod 44.000 ha § 3-areal har en kvælstofvote. Derudover mener Landbrug & Fødevarer, at beregningerne ikke er præcise, eftersom § 3-registreringerne er vejledende. Endvidere mener Landbrug & Fødevarer, at der er en udfordring i forhold til arrondering, da der vil være marker, der påvirkes i en sådan grad, at driften af hele marken må opgives, selvom forbuddet kun rammer dele af marken.

Bæredygtigt Landbrug anmoder om, at Miljø- og Fødevareministeriet detaljeret dokumenterer opgørelserne af de 37.000 ha, der i dag har en gødningsnorm.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til at ændre Miljø- og Fødevareministeriets beregninger, hvorefter ca. 37.000 ha § 3-beskyttede arealer kan blive berørt af det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning. Nedenfor gøres rede for, hvordan disse ca. 37.000 ha er fremkommet.

Opgørelsen er baseret på Landbrugsstyrelsens markbloksystem. Der er taget udgangspunkt i de ca. 105.000 ha, der er registreret som § 3-beskyttet fersk eng eller strandeng. For de øvrige § 3-beskyttede naturtyper er det Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at der som udgangspunkt allerede gælder et forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning, idet selve eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at sprøjtning, gødsning og/eller omlægning af arealerne ikke har været en del af den hidtidige lovlige drift.

De ovennævnte 105.000 ha er herefter fratrasket ca. 3.000 ha med omdriftsafgrødekoder (kornafgrødetyper m.v.), der vurderes ikke at være forenelige med § 3-beskyttelsen. Årsagen til det pågældende overlap på ca. 3.000 ha vurderes primært at være unøjagtigheder og afvigelser i de bagvedliggende data. Derudover er der fratrasket ca. 7.400 ha, der i kraft af tilsagn m.v. i forvejen ikke må gødskes, sprøjtes eller omlægges.

Af de resterende ca. 94.600 ha har ca. 57.900 ha en afgrødekode med en N-norm under 25 kg N/ha, mens ca. 36.700 ha har en afgrødekode med en N-norm over 25 kg N/ha. Da et forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af § 3-beskyttede arealer efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering ikke vil medføre erhvervsøkonomiske konsekvenser i relation til arealer med en N-norm under 25 kg N/ha, vil det reelt være de øvrige ca. 36.700 ha § 3-beskyttede ferske enge og strandenge, der kan blive berørt af et sådant forbud.

Landbrug & Fødevarer vurderer det samlede driftstab som følge af et forbud mod at gødske, sprøjte og omlægge til at være omkring 66 mio. kr./år baseret på beregninger fra SEGES. Desuden kan der ifølge Landbrug & Fødevarer være yderligere tab forbundet med at finde alternative afsætningsmuligheder for husdyrgødning samt særlige forhold omkring specialproduktion, foderforsyning, økologi og arealernes placering. Efter Landbrug & Fødevarers opfattelse er der tale om en underestimering af konsekvenserne for erhvervslivet, som bør give anledning til at genoverveje lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug mener, at de økonomiske konsekvenser for landbruget bør genberegnes. Bæredygtigt Landbrug anfører, at gødningen er en forudsætning for at drive arealerne, og at tabet af gødning vil medføre massive tab, hvorved den bedste forretning vil være at opgive arealet, fordi omkostningerne langt vil overstige indtægten.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at hvis de erhvervsøkonomiske konsekvenser på 40 mio. kr./år sammenlignes med den eksisterende landbrugsstøtte til dansk landbrugsproduktion, så er beløbet en dråbe i havet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til at ændre Miljø- og Fødevareministeriets beregninger af de erhvervsøkonomiske konsekvenser, der består af en vurdering af det direkte driftstab som følge af lavere udbytte fra de berørte arealer samt en vurdering af de afledte tab som følge af tab af harmoniarealer og mistede kvælstofkvoter.

Landbrug & Fødevarer fremhæver, at forbuddet i høj grad vil ramme kvægbedrifter, idet mange af de berørte arealer udgør et vigtigt grundlag og en betydende del af bedrifternes grovfoderproduktion, ligesom de også i mange tilfælde indgår i harmoniarealet, hvorfor forbuddet vil kunne få store økonomiske og driftsmæssige konsekvenser for de berørte landmænd.

Agri Nord mener, at der ikke er taget hensyn til, at de berørte arealer i de fleste kvægbesætninger indgår i udbringningsarealet og dermed er med til at skabe sammenhæng mellem besætningsstørrelsen og udbringningsarealet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriets beregninger vedrørende de erhvervsøkonomiske konsekvenser af lovforslaget omfatter både direkte og afledte konsekvenser. Miljø- og Fødevareministeriet anerkender, at det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af § 3-beskyttede arealer, som anden generel regulering, vil ramme de berørte lodsejere med varierende intensitet, hvilket også fremgår af lovforslaget. Bemærkningerne giver ikke anledning til at ændre Miljø- og Fødevareministeriets beregninger af de erhvervsøkonomiske konsekvenser eller til ændringer i lovforslaget i øvrigt.

Landbrug & Fødevarer mener, at forbuddet også vil give anledning til et jordværditab.

Agri Nord mener at, der er et værditab på jorden, når den ikke længere må dyrkes, men at dette ignoreres i beregningerne bag lovforslaget.

En borger mener, at de nuværende § 3-udpegninger på vedkommendes ejendom sammen med § 4 (forbud mod bestemte aktiviteter) vil udgøre en potentiel værdiforringelse af den samlede ejendom uden kompensation.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet kan ikke udelukke, at der kan være et fald i jordværdien som følge af det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af § 3-beskyttede arealer. Miljø- og Fødevareministeriet vurderer dog, at de berørte bedrifter i overvejende grad berøres med få arealer, og at de berørte arealer generelt udgør en mindre del af de enkelte bedrifter. Generelt vil et eventuelt jordpristab derfor tilsvarende udgøre en mindre del af den enkelte ejendoms samlede værdi. Det eventuelle jordpristab vil følgelig ikke nødvendigvis få betydning for ejendommenes samlede pris i forbindelse med et salg. Hvor de berørte arealer udgør en væsentlig del af den enkelte bedrift, må det eventuelle jordpristab derimod forventes at have en betydning for bedriftens/ejendommens samlede værdi. Det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at en vurdering heraf vil være baseret på en række antagelser, og resultatet vil derfor være behæftet med betydelig usikkerhed. Det kan endvidere ikke udelukkes, at ændringer i indtjeningsforhold allerede delvist er indlejret i de gældende jordpriser. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til at ændre Miljø- og Fødevareministeriets beregninger af de erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Bæredygtigt Landbrug spørger til, om lovforslaget kan have konflikter med langvarige støtteordninger, f.eks. MVJ.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Det foreslåede forbud vil gælde for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, herunder efter omstændighederne arealer omfattet af langvarige støtteordninger. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer mener, at lodsejere med eksisterende tilsagn om økologisk arealtilskud frem til 31. august 2022 vil miste deres tilsagn i perioden fra den 1. juli 2022. Landbrug & Fødevarer anfører,

at det vil kunne være med til at mindske lodsejeres tillid til aftaler, der indgås med det offentlige, og at det bør sikres, at ingen bliver sat i en u hensigtsmæssig situation på grund af ændringen.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet anerkender, at lodsejere, der har eksisterende tilsagn om økologisk arealtilskud med udløb den 31. august 2022, med 1. juli 2022 som ikrafttrædelsesdato vil miste en del af deres tilsagn. Miljø- og Fødevareministeriet vil imødekomme ønsket om at tage hensyn til disse lodsejere ved at tilføje lovforslaget en overgangsordning, hvorefter forbuddet mod sprøjtning for § 3-beskyttede arealer omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud først vil finde anvendelse fra den 1. september 2022.

Landbrug & Fødevarer anfører, at lovforslaget vil kunne få konsekvenser for husdyrproducenter beliggende i nærheden af naturarealerne, da arealerne som følge af ophørt afgræsning evt. kan ændre naturtype fra eng til mose og dermed blive omfattet af husdyrlovgivningens kategori 3 ammoniakkrav. Landbrug & Fødevarer mener, at dette vil kunne få økonomiske og driftsmæssige konsekvenser for de berørte husdyrproducenter, hvilket ikke fremgår af lovbemærkningernes oversigt over økonomiske konsekvenser for erhvervet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet mener ikke, at der er grundlag for at vurdere eventuelle afledte konsekvenser som følge af, at visse arealer potentielt ændrer karakter fra eng til mose som følge af ophørt afgræsning. Bemærkningen giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Natur- og miljømæssige konsekvenser

Danmarks Naturfredningsforening tilslutter sig effekten på biodiversiteten som beskrives i bemærkningerne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer mener, at det ikke er korrekt, at tab af biodiversitet sker som følge af en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og omlægning. Landbrug & Fødevarer mener, at den begrænsede diversitet på arealerne først og fremmest skyldes, at man, fremfor at begrænse beskyttelsen til den artsrige natur som f.eks. meget værdifulde naturenge, lod markarealer beskytte af naturbeskyttelsesloven til trods for landbrugsdriften og et forholdsvist artsfattigt udgangspunkt på nogle af de arealer, som blev omfattet af beskyttelse i 1992.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer mener, at lovforslaget ikke er et udtryk for en målrettet og omkostningseffektiv indsats, men at det tager udgangspunkt i naturarealer, der i de fleste tilfælde vil have en begrænset naturværdi sammenholdt med andre arealer. Landbrug & Fødevarer finder, at det foreliggende lovforslag bør erstattes af mere målrettede og omkostningseffektive tiltag, der inddrager berørte lodsejere gennem brugen af positive incitamenter.

Dansk Skovforening mener, at det ikke fremgår tydeligt af forslaget, hvilke konsekvenser lovforslaget forventes at have, og præcis hvilken natur der forbedres med forslaget. På den baggrund mener Dansk Skovforening, at forslaget kommer til at fremstå som en ikke målrettet naturindsats.

Agri Nord mener, at lovforslaget ikke er nogen stor gevinst for naturen nu, idet der vil være en lang overgang fra kultur til natur, samt at lovforslaget vil medføre landskabelige tab og at der ikke er naturpleje nok til arealerne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Lovforslaget er målrettet arealer, der er omfattet naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, på baggrund af arealernes naturindhold samt potentiale herfor. Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er lovforslaget således en målrettet naturforbedrende indsats på allerede beskyttede arealer med potentiale for forbedring af naturværdierne. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i vurderingen af lovforslagets naturmæssige konsekvenser.

Landbrug & Fødevarer betvivler omfanget af de positive effekter af lovforslaget for natur og biodiversitet. Landbrug & Fødevarer mener, at forbuddet ikke vil styrke biodiversiteten i de pågældende områder, fx da græsningen af nogle arealer efter lovændringen ikke vil være driftsmæssig rentabel. Det kan efter Landbrug & Fødevarers opfattelse have den utilsigtede konsekvens, at arealerne vil gro til, hvilket ikke vil understøtte udviklingen af de ønskede naturværdier; tværtimod vil tilgroningen give anledning til en øget spredning af invasive og ruderate arter samt medføre tab af landskabelige og kulturhistoriske værdier i landskabet, ligesom tilgroningen vil kunne forringe vilkårene for en række eng- og vadefugle, der er afhængige af lysåbne, afgræssede arealer. Landbrug & Fødevarer mener også, at de berørte arealer er nødvendige for levering af foder til supplering af afgræsning på mere ekstensive arealer, hvorved en konsekvens også kan være, at græsningen ophører her.

Endvidere mener Landbrug & Fødevarer, at det må forventes, at der fremadrettet alene vil blive gennemført en afpudsning mindst 1 gang årligt, hvor plantedækket ikke fjernes fra arealet, for at opretholde grundbetaling. Konsekvensen af dette vil være, at der vil ophobes et tykt førnélag over årene, samt at arealerne vil mangle fysisk variation og struktur, hvilket ikke vil have den beskrevne positive indvirkning på naturværdierne.

Dansk Skovforening mener, at forbuddet kan få betydning for opretholdelse af ferske enge på sigt, da forbuddet med stor sandsynlighed vil medføre, at afgræsningen ikke længere er lønsom, og derefter ophører, med det resultat, at arealerne gror til.

Bæredygtigt Landbrug mener, at lovforslaget vil medføre, at afgræsning og slæt på de berørte arealer vil blive mindre attraktivt for lodsejeren, da græsningsværdien vil forringes, når arealet hverken må omlægges, gødes eller sprøjtes. Lodsejeren vil på sigt blive tvunget til at opgive arealerne, hvorefter de næringsrige kulturrenge ifølge Bæredygtigt Landbrug alene vil være forbundet med udgifter. Endvidere mener Bæredygtigt Landbrug, at der i den næringsrige jord forholdsvist hurtigt vil kunne vokse træer og buske frem, og at konsekvensen mange steder vil blive, at arealerne efter en kort årrække vil vokse sig ud af § 3-beskyttelsen.

Agri Nord mener, at uden gødskning mv. vil græsningen blive særdeles ekstensiv og antageligt ophøre på de fleste arealer, hvorfor naturplejeb behovet vil vokse eksplosivt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Hvis det foreslåede forbud måtte føre til, at nogle lodsejere vælger at stoppe høslæt eller afgræsning af berørte § 3-beskyttede arealer, vil forbuddets positive effekter for biodiversiteten efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering på de fleste arealer mere end opveje betydningen af ophørt høslæt eller afgræsning, idet de negative konsekvenser ved gødskning og omlægning vurderes at være mere alvorlige for biodiversiteten end de negative effekter af eventuelt ophørt græsning eller høslæt. Miljø- og Fødevareministeriet bemærker endvidere, at afpudsning kan være i strid med § 3-beskyttelsen og

dermed forudsætte en dispensation herfra. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændring af vurderingen af lovforslagets naturmæssige konsekvenser.

Landbrug & Fødevarer mener, at en reel forvaltning af de berørte arealer til gavn for natur og biodiversitet vil forudsætte, at der afsættes midler til at sikre en forvaltning i form af fx afgræsning på arealerne. Landbrug & Fødevarer vurderer, at en del af de berørte arealer har en så lav HNV-værdi, at der ikke vil kunne søges om tilskud til naturpleje efter de gældende prioriter. Landbrug & Fødevarer opfordrer derfor til, at der sikres tilstrækkelige midler til, at der fremover kan gennemføres en pleje af disse arealer.

Dansk Skovforening anfører, at naturtypen ferske enge risikerer at gå væsentligt tilbage i udbredelse og blive afløst af tilgroede arealer, hvorfor det vil kræve andre målrettede incitament for at opretholde græsningen eller sikre rydningen af opvækst på arealerne, hvis denne kultur-naturtype ønskes bevaret efter forbuddet.

Agri Nord anfører, at støtten til naturpleje i dag er koncentreret om arealerne med høj naturværdi og især koncentreret i Natura 2000-områderne, samt at kulturengene typisk ikke har nogen særlig naturværdi, ligger overalt i Danmark og dermed hovedsageligt uden for Natura 2000-områderne.

Økologisk Landsforening er enig i, at der er behov for at styrke naturgrundlaget i Danmark, men påpeger, at værdien for landmanden af de pågældende jorde vil falde som følge af forbuddet. Økologisk Landsforening lægger derfor vægt på, at der tilvejebringes en mulighed for, at alle landmænd kan få kompensation for værdiforringelsen, der fx kan tilvejebringes i form af CAP betaling til at afgræsse arealer i overensstemmelse med arealernes naturmæssige bæreevne eller ved en CAP betaling til høst af grøntmasse til biogasanlæg.

Danmarks Jægerforbund opfordrer til, at der, for at bevare de lysåbne arealer, i videst mulige omfang fastholdes et incitament til at lade § 3-beskyttede arealer afgræsse.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at den natur, som berøres af forbuddet, hører til i den lavere ende af skalaen for god natur, og at forbuddet ikke i sig selv sikrer naturen fremdrift imod bedste potentiale. Danmarks Naturfredningsforening ønsker fremadrettet virkemidler, som kan forløse potentialerne og fastholde naturarealer i målbare tilstande af permanent høj naturkvalitet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at lovforslaget i sig selv vil medføre en forbedring af naturforholdene på de berørte arealer. Lovforslaget ændrer ikke de eksisterende muligheder for at søge tilskud til pleje af græs og naturarealer efter den eksisterende ordning. Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer mener, at det planlagte forbud kan have en u hensigtsmæssig betydning for landmændenes incitament til at gøre en indsats for naturen på deres bedrifter og indgå i naturforvaltningsprojekter på større eller mindre skala.

Bæredygtigt Landbrug mener, at lovforslaget får den ulempe, at lodsejere vil sprøjte og pløje alle halvkulturarealer for at undgå, at disse vokser ind i § 3-beskyttelsen.

Dansk Skovforening mener, at lovforslaget vil virke negativt på lodsejernes lyst og motivation til frivilligt at skabe og udvikle natur på deres ejendomme.

Danmarks Naturfredningsforening anfører, at foreningen har en oplevelse af, at ny natur har svært ved at vokse ind i beskyttelsen, da der fortsat er en ganske udbredt bekymring blandt jordejere i forhold til at få nye restriktioner.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at den reducerede kvælstofudledning er positivt. Foreningen vurderer desuden, at drivhusgasudledningen kan være væsentligt undervurderet, da marker uden maskinfærdsel for at gøde, sprøjte og lignende mister behovet for effektiv dræning, hvorved de ofte humusrige jorde bliver fugtigere og dermed både fanger mere kvælstof og nedsætter eller helt stopper CO₂-udledningen. Foreningen vurderer, at en yderligere afledt, positiv effekt vil kunne måles i nedsat okkerudledning til vandmiljøet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Øvrige bemærkninger

Landbrug & Fødevarer finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at der med lovforslaget gennemføres erstatningsfri regulering på et efter Landbrug & Fødevarers opfattelse usikkert grundlag, eftersom § 3-arealerne alene er vejledende registreret. Landbrug & Fødevarer anfører, at der ikke er fastlagt entydige kriterier for, hvornår et areal er beskyttet i form af f.eks. krav om tilstedeværelse af konkrete plantearter og deres udbredelse på arealet, ligesom der heller ikke er fastlagt specifikke krav til, hvilken registreringsmetode der skal anvendes. Landbrug & Fødevarer mener på den baggrund, at afgørelsen om et areals beskyttelsesstatus tager udgangspunkt i et konkret skøn baseret på en ikke udtømmende liste over karakteristika, fastlagt alene ved vejledningstekst, hvilket giver anledning til bekymring for lodsejeres retssikkerhed. Landbrug & Fødevarer mener, at lovforslaget er en oplagt mulighed for bl.a. at skærpe definitionerne af naturtyperne samt at foretage en opdatering af "Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper" fra 1993 og derigennem styrke både retsbeskyttelse og naturbeskyttelse.

Dansk Skovforening finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at der med lovforslaget gennemføres erstatningsfri regulering på et efter foreningens opfattelse usikkert grundlag, eftersom § 3-arealerne alene er vejledende registreret. Foreningen anfører, at der er ikke er fastlagt entydige kriterier for, hvornår et areal er beskyttet i form af f.eks. krav om tilstedeværelse af konkrete plantearter og deres udbredelse på arealet, ligesom der heller ikke er fastlagt specifikke krav til, hvilken registreringsmetode der skal anvendes. Foreningen mener på den baggrund, at afgørelsen om et areals beskyttelsesstatus tager udgangspunkt i et konkret skøn baseret på en ikke udtømmende liste over karakteristika, fastlagt alene ved vejledningstekst, hvilket giver anledning til bekymring for lodsejeres retssikkerhed.

KL mener, at der er behov for, at registreringsvejledningen præciseres, så den beskriver, hvornår arealer kan gro ind i beskyttelse som ferske enge.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Lovforslaget ændrer ikke ved den eksisterende § 3-beskyttelse, herunder at de enkelte arealer kan henholdsvis "vokse ind i" og "vokse ud af" § 3-beskyttelsen, ligesom forslaget ikke ændrer ved afgrænsningen af de naturtyper, der er omfattet af beskyttelsen. Hvorvidt lovforslaget kan aktualisere et behov for opdatering af relevante vejledninger vil bero på en efterfølgende særskilt vurdering. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Herning Kommune opfordrer til en bonusvirkning, når kommunen træffer en afgørelse efter § 3, hvor der så ikke også skal træffes en afgørelse efter § 4 (hvis sagen berører § 4).

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet anser det for mest hensigtsmæssigt, at der i konkrete sager, der vedrører naturbeskyttelseslovens § 3 og § 4, træffes en samlet afgørelse med vurderinger i forhold til begge bestemmelser, der ikke har identiske anvendelsesområder. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer er ikke enige i, at der som udgangspunkt gælder et forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af alle andre naturtyper end enge og strandenge, da der bl.a. er flere eksempler på, at arealer registret som overdrev lovligt gødes. Landbrug & Fødevarer mener endvidere, at der er tale om en opstramning af gældende praksis, når det fremgår, at afgræsning er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer i lovens § 3.

Landbrug & Fødevarer anfører herudover, at det fremgår af bemærkningerne, at der i forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra det planlagte forbud vil skulle ske en habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt. Hvis en sådan screening/vurdering resulterer i, at dispensationen ikke kan gives på grund af habitatreglerne, burde de ansvarlige myndigheder efter Landbrug & Fødevarers opfattelse have skredet ind over for den pågældende aktivitet på et tidligere tidspunkt efter bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a, hvorved den pågældende lodsejer ville være berettiget til erstatning. Et afslag på dispensation med udgangspunkt i en habitatscreening eller habitatvurdering vil kunne ses som et forsøg på at omgå grundlovens beskyttelse af ejendomsretten.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til at ændre vurdering af, at gødskning af overdrev som udgangspunkt må anses som en foranstaltning, der ændrer tilstanden og dermed forudsætter en dispensation. Miljø- og Fødevareministeriet kan ikke udelukke, at der i konkrete tilfælde kan være overdrev, der lovligt gødskes. I disse tilfælde må gødskningen dog efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering være af en så begrænset intensitet, at de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved et forbud mod gødskning må antages at være begrænsede. Miljø- og Fødevareministeriet anser det endvidere for retvisende, når det af lovforslagets bemærkninger fremgår, at afgræsning af et § 3-beskyttet areal efter omstændighederne kan forudsætte en dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Miljø- og Fødevareministeriet bemærker dernæst, at der i konkrete sager, hvor spørgsmålet om ekspropriation/dispensation kommer på tale – dvs. hvor forbuddet konkret vurderes at udgøre et ekspropriativt indgreb – vil blive truffet afgørelse om enten dispensation fra forbuddet eller ekspropriering af råderetten over den pågældende ejendom mod erstatning, jf. herved grundlovens § 73.

Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at der gives klageadgang til afregistrering af § 3-beskyttede arealer, der enten var vokset ud af beskyttelsen eller fundet så medtaget og ødelagt, at afregistrering af beskyttelsen er fundet rimelig i kommunerne.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne rækker emnemæssigt ud over det foreliggende lovforslag og giver derfor ikke anledning til ændringer heri.

Landbrug & Fødevarer foreslår en model, hvor man undtager en række af de mest kulturpåvirkede arealer fra enten det planlagte forbud eller fra § 3-beskyttelsen generelt. Landbrug & Fødevarer anfører, at disse arealer vil være dem, der har det største økonomiske tab, men som samtidig vil have de færreste naturværdier og det mindste potentiale for at udvikle værdifulde levesteder for sjældne og sårbare arter, hvorfor Landbrug & Fødevarer mener, at dette vil være en både økonomisk og forvaltningsmæssigt fornuftig målretning af det foreliggende lovforslag.

Dansk Skovforening foreslår en model, hvor man undtager en række af de mest kulturpåvirkede arealer fra enten det planlagte forbud eller fra § 3-beskyttelsen generelt.

KL peger på en alternativ model, hvor naturtypen ferske enge undtages under henvisning til, at det er her, landbruget påføres tab, og kommunerne får øget administration.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering er lovforslaget en målrettet naturforbedrende indsats på allerede beskyttede arealer med potentiale for forbedring af naturværdierne. Det foreliggende lovforslag har ikke til formål at ændre afgrænsningen af de naturtyper, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det foreslåede forbud ikke nødvendigvis vil understøtte Danmarks opfyldelse af grundlæggende forpligtelser i medfør af henholdsvis habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet, da det i høj grad vil afhænge af, hvordan arealerne forvaltes efter ophør af hidtidig afgræsning eller slåning. Landbrug & Fødevarer finder det afgørende, at der afsættes midler til tilskudsordninger, der kan understøtte og give landmændene incitament til at sikre en fortsat forvaltning af arealerne, hvis der skal ske en understøttelse af Danmarks direktivmæssige forpligtelser.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug mener, at lovforslaget burde have været ledsaget af en miljøvurdering, hvorfor lovforslaget ifølge Bæredygtigt Landbrug er i strid med EU-retten og dermed ikke gyldigt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Da lovforslaget ikke følger af en EU-retlig (eller folkeretlig) forpligtelse, og dermed ikke indgår i et normativt hierarki, skal der efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering ikke gennemføres en miljøvurdering eller screening af lovforslaget i henhold til miljøvurderingsdirektivet. Dette vil blive præciseret i lovforslaget.

En borger anfører, at der stilles høje krav om sporbarhed i den animalske produktion, og at et generelt sprøjteforbud på disse arealer vil bevirke, at de nuværende offentligt regulerede krav for afgrødetypen "vedvarende græs" ikke kan opfyldes.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

En borger foreslår, at forbuddet også kommer til at omfatte arealer, hvor åer er rørlagt. Borgeren fremhæver, at rørene ligger lige under plovdybde, og at der bliver kørt oven på rørene og sprøjtet/gødsket, hvilket påvirker åen nedstrøms rørlægningen. Alternativt foreslår borgeren, at arealer over rørlagte åer kategoriseres som § 3 eller beskyttes på anden måde.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Bemærkningerne rækker emnemæssigt ud over det foreliggende lovforslag, der bl.a. ikke har til formål at ændre afgrænsningen af beskyttede arealer. Bemærkningerne giver på den baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget.